

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 2024 r.,
w sprawie zażaleń na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2023 r., sygn.
I ZI 34/22, zezwalającą na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratora
Prokuratury Rejonowej w O. – R. P.,
wniosku R. P. o wyłączenie **SSN Marka Dobrowolskiego** od udziału w sprawie o
sygn. akt II ZIZ 11/23

postanowił:

**uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw.
z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji
o Ochronie Praw Człowieka wyłączyć sędziego Sądu
Najwyższego Marka Dobrowolskiego od udziału w rozpoznaniu
sprawy o sygn. akt II ZIZ 11/23**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 1 marca 2024 r. prokurator Prokuratury Rejonowej w O. R. P. wniósł o zbadanie spełnienia, m.in. przez SSN Marka Dobrowolskiego, wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu w związku z wyznaczeniem tego sędziego do składu Sądu Najwyższego mającego rozpoznać zażalenia na uchwałę

Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2023 r., sygn. I ZI 34/22, o zezwoleniu na pociągnięcie tego prokuratora do odpowiedzialności karnej.

W uzasadnieniu pisma prokurator R. P. wywiódł, że w zażaleniu na uchwałę o pociągnięciu go do odpowiedzialności karnej jego obrońca – odwołując się do zapatrywań wyrażonych w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 - wskazał na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającej na nienależytej obsadzie sądu. W tym kontekście prokurator R. P. podniósł, że dla obiektywnego rozpoznania zażaleń wniesionych w jego sprawie niezbędne jest uformowanie składu orzekającego z wyłączeniem sędziów Sądu Najwyższego, do których odnoszą się tożsame okoliczności, co sędziego orzekającego w I instancji.

Sprawa ta została zarejestrowana w repertorium Izby Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. akt I ZB 21/24, zaś do jej rozpoznania został wylosowany następujący skład orzekający: SSN Joanna Misztal-Konecka (przewodnicząca), SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk, SSN Kazimierz Klugiewicz, SSN Adam Redzik oraz SSN Dariusz Świecki (sprawozdawca).

Zarządzeniem z dnia 28 marca 2024 r., w sprawie I ZB 21/24, sędzia sprawozdawca Dariusz Świecki, pismo prokuratora R. P. z dnia 1 marca 2024 r. zawierające „wniosek o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Dobrowolskiego wymogów niezawisłości i bezstronności” zarządził potraktować jako wniosek o wyłączenie tego sędziego od rozpoznania sprawy o sygn. akt II ZIZ 11/23 złożony w trybie art. 41 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu zarządzenia zostało wskazane, iż lektura całościowa wniesionego pisma nakazuje przyjąć, iż R. P. domaga się w istocie wyłączenia SSN Marka Dobrowolskiego od rozpoznania zażaleń na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2023 r. Wobec powyższego wniosek ten został zarejestrowany w repertorium Izby Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. akt II ZO 30/24 i na podstawie zarządzenia Prezesa Izby Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 18 kwietnia 2024 r. został przydzielony SSN Barbarze Skoczkovskiej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wniosek o wyłączenie SSN Marka Dobrowolskiego jako zasadny zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. W niniejszej sprawie niewątpliwie mamy do czynienia z taką sytuacją. Odwołując się do utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazać należy, że wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. winno nastąpić nie tylko w sytuacji, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie, ale również wówczas, gdy orzekanie przez sędziego w sprawie mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka (EKPC) i uznania, że taki skład orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: dnia 13 października 2021 r., sygn. II KO 30/21, dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, czy z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22).

Najistotniejszym w tym kontekście jawi się zaakcentowanie, że w sytuacji złożenia obecnie wniosku o wyłączenie oraz w układzie, gdyby sprawa dyscyplinarna została w takim składzie zakończona, to z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, iż wniesienie skargi przeciwko Polsce skutkowałoby stwierdzeniem naruszenia art. 6 ust. EKPC i wypłatą odszkodowania oraz możliwym wnioskiem o wznowienie postępowania. Wskazać bowiem należy na dotychczasowe orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w którym zauważa się, że wady stwierdzone w postępowaniach nominacyjnych na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą brane pod uwagę w podobnych skargach złożonych w przyszłości do Trybunału (por. m. in. wyroki: z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447/19, Reczkowicz przeciwko Polsce; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce i z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce).

Faktem powszechnie znanym jest okoliczność związana z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Marka Dobrowolskiego w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., co mogłoby prowadzić, gdyby

sędzia ten zasiadał w składzie rozstrzygającym sprawę, nie tylko do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy przez bezstronny i niezależny sąd ustanowiony ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale także do przyjęcia, że sąd z jego udziałem byłby sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka konkluzja wynika przecież wprost z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 oraz uchwały połączonych trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-41 10-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7), która z uwagi na nadanie jej statusu zasady prawnej, wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22) oraz wskazanego powyżej orzecznictwa Trybunału.

Nieuwzględnienie tego wniosku doprowadziłoby nadto do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*. Przypomnieć należy, że zaskarżona uchwała została wydana przez Sąd Najwyższy w składzie jednoosobowym przez SSN Tomasza Demendeckiego, a obrońca R. P. w zażaleniu podniósł zarzut wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zarówno SSN Marek Dobrowolski jak i SSN Tomasz Demendecko zostali natomiast powołani do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego przez Prezydenta RP na wniosek KRS, ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., a więc pozostają w tej samej sytuacji faktycznej oraz prawnej i w stosunku do SSN Marka Dobrowolskiego aktualizują się te same zastrzeżenia, na które wskazuje obrońca w zażaleniu na zaskarżoną uchwałę.

Nie bez znaczenia na ocenę wniosku ma również fakt, że obaj są sędziami Izby Kontroli Nadzwyczajne i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego, co do której zachodzi szereg wątpliwości prawnych.

Mając na uwadze powyższą argumentację konieczne stało się podjęcie przez Sąd Najwyższy decyzji o wyłączeniu SSN Marka Dobrowolskiego od rozpoznania sprawy o sygn. II ZIZ 11/23. Orzekanie przez tego sędziego w tej sprawie prowadziłoby, z bardzo dużym prawdopodobieństwem, do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie

stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, ale również do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]